

KONGSBERG

KVARTALS RAPPORT

3. KVARTAL

2018

KONGSBERG

GEIR HÅØY
konsernsjef

«Oppkjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine er en milepæl som vil gjøre oss til en mer helhetlig og strategisk viktig leverandør i et konkurranseutsatt globalt marked. Kjøpet vil styrke selskapets virksomhet betydelig og vårt mål er å skape verdi for Kongsberg Gruppens aksjonærer over tid. Vi er svært tilfreds med at et samlet storting ser den strategiske betydningen kjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine vil ha for Kongsberg Gruppen og for norsk maritim industri. Det har vært sterk ordreinngang fra det maritime markedet i kvartalet, men det er viktig å understreke at markedet fortsatt er utfordrende og ordreinngangen svinger til dels betydelig mellom kvartaler. Kongsberg Defence & Aerospace har midlertidig lavere omsetning, men er godt posisjonert for fremtiden. Valget av KONGSBERG som fortsatt leverandør til det amerikanske CROWS-programmet bekrefter den ledende posisjonen vi har i dette markedet.»

Hovedpunkter

KONGSBERG

Et samlet storting har godkjent at staten vil bidra i emisjonen knyttet til oppkjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine.

KONGSBERG MARITIME

God ordreinngang med book/bill på 1,68 og marginforbedring fra både 3. kvartal 2017 og 1. halvår 2018.

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

Solid drift og fortsatt god EBITDA. Driftsinntektene er midlertidig lavere i påvente av nye prosjekter i oppstart. Leveranser til CROWS-programmet sikret for de neste fem årene.

KONGSBERG DIGITAL

Investerer betydelig i utvikling innen nye digitale løsninger. God ordreinngang i kvartalet, spesielt innen maritim simulering.

Nøkkeltall

NOK millioner	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
Driftsinntekter	3 154	3 279	10 233	10 733	14 490
EBITDA	347	274	874	820	1 279
EBITDA %	11,0	8,4	8,5	7,6	8,8
EBIT	240	162	539	473	772
EBIT %	7,6	4,9	5,3	4,4	5,3
Resultat før skatt	195	128	453	388	654
Resultat etter skatt	155	79	360	289	559
EPS NOK	1,29	0,66	3,01	2,41	4,62
Ordreinngang	4 477	2 429	12 715	8 415	13 430

NOK millioner	30.9 2018	30.6 2018	31.12 2017
Egenkapitalandel (%)	35,5	35,1	35,6
Netto rentebærende gjeld ¹⁾	336	707	384
Arbeidskapital ²⁾	870	1 060	955
ROACE (%) ³⁾	10,8	9,4	9,1
Ordreservere	17 602	16 419	15 629
Antall ansatte	6 761	6 657	6 830

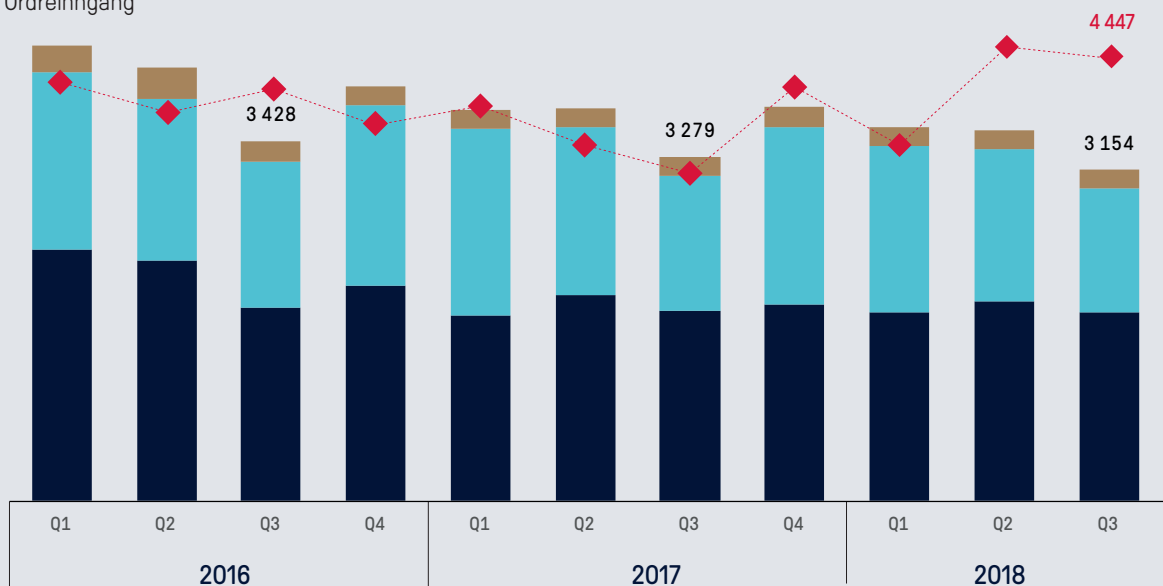
¹⁾ Nettobeløpet av "Betalingsmidler", "Langsiktige rentebærende lån" og "kortsiktig rentebærende lån".

²⁾ Omløpsmidler fratrukket betalingsmidler, ikke-rentebærende kortsiktig gjeld (unntatt betalbar skatt) og finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi.

³⁾ 12 måneder rullerende EBIT dividert på 12 måneders gjennomsnitt av bokført egenkapital og netto rentebærende gjeld.

DRIFTSINNTEKTER OG ORDREINNGANG

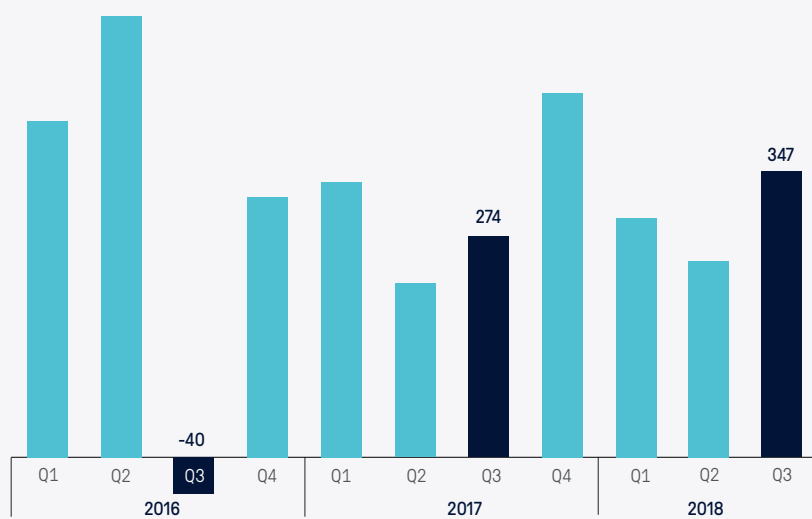
Driftsinntekter
 ◆ KM ◆ KDA ◆ ØVRIG
 ◆ Ordreinngang

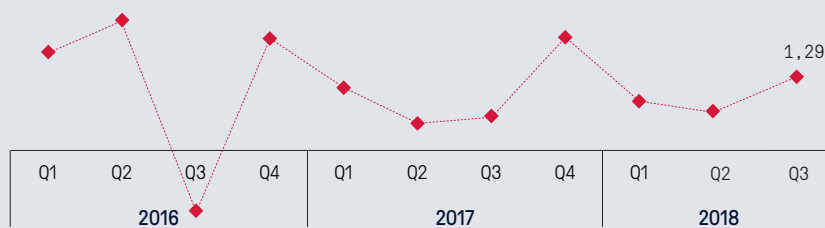
ORDRERESERVE

EBITDA

EPS

Resultat, marked og ordre

Konsernet har i 3. kvartal driftsinntekter på NOK 3.154 millioner, 3,8 prosent lavere enn samme kvartal i 2017. KM har en reduksjon på 0,9 prosent. KDA har en reduksjon på 7,9 prosent, hovedsakelig grunnet lavere driftsinntekter innen Protech Systems.

EBITDA-marginen er 11,0 prosent mot 8,4 prosent i 3. kvartal 2017. EBITDA i 3. kvartal 2018 korrigert for integrasjonskostnader, er på om lag samme nivå som tilsvarende kvartal i 2017 korrigert for restruktureringskostnader.

Ordreinngangen i 3. kvartal er NOK 4.477 millioner, som gir en book/bill på 1,42. Ordreservene ved utgangen av kvartalet er NOK 17.602 millioner, som er det høyeste nivået på to år. Book/bill er 1,68 i KM og 1,08 i KDA. Ordreinngangen svinger betydelig over tid som følge av store enkeltordre.

Akkumulert i 2018 er driftsinntektene NOK 10.233 millioner, 4,7 prosent lavere enn samme periode i fjor. Reduksjonen kommer hovedsakelig fra luftvernområdet i KDA. EBITDA-marginen er 8,5 prosent (7,6 prosent).

DRIFTSINNTEKTER

3.154

MNOK

EBITDA-MARGIN

11,0%

ORDREINNGANG

4.477

MNOK

Kontantstrøm

KONGSBERG har en netto økning i betalingsmidler i 3. kvartal på NOK 360 millioner. Kontantstrøm fra driftsaktiviteter er NOK 462 millioner. Akkumulert i 2018 er netto endring i betalingsmidler NOK 34 millioner (NOK -249 millioner). I motsetning til 2017 har det i 2018 ikke vært nedbetaling av obligasjonslån.

NOK millioner	17 - 30.9		11 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
EBITDA	347	274	874	820	1 279
Endring i netto omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster	115	(470)	(9)	330	1 620
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	462	(196)	865	1 150	2 899
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(81)	(91)	(259)	(377)	(528)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(20)	(294)	(545)	(1 001)	(1 319)
Effekt av valutakursendringer på betalingsmidler	(1)	(37)	(27)	(21)	16
Netto endring betalingsmidler	360	(618)	34	(249)	1 068

Balanse

Rentebærende gjeld ved utgangen av 3. kvartal består av fem obligasjonslån på til sammen NOK 3.250 millioner, og annen rentebærende gjeld på NOK 76 millioner. Se også note 6. Konsernet har ved utgangen av 3. kvartal 2018 NOK 2.990 i betalingsmidler, og en netto rentebærende gjeld på NOK 336 millioner.

Konsernet har i tillegg en syndikert lånefasilitet på NOK 2.300 millioner, og en kassekreditt på NOK 500 millioner. Ved utgangen av 3. kvartal var det ikke trukket på disse.

Egenkapitalandelen er ved utgangen av 3. kvartal 35,5 prosent. Bokført egenkapital er i kvartalet økt med NOK 113 millioner.

NETTO RENTEBÆRENDE GJELD

336

MNOK

	30.9	30.6	31.12
<i>NOK millioner</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Egenkapital	7 164	7 051	7 365
Egenkapitalandel (%)	35,5	35,1	35,6
Totalkapital	20 203	20 085	20 676
Arbeidskapital	870	1 060	955
Brutto rentebærende gjeld	3 326	3 337	3 340
Betalingsmidler	2 990	2 630	2 956
Netto rentebærende gjeld	336	707	384

Valuta

KONGSBERG har en valutapolicy som innebærer at kontraktsfestede valutastrømmer sikres med terminkontrakter (virkelig verdisikringer). I tillegg sikres en andel av valutaeksponeringen i store forpliktende tilbud der sannsynligheten for kontrakt er høy (kontantstrømsikringer). Selskapets portefølje av kontantstrømsikringer har ved utgangen av kvartalet en virkelig verdi på minus NOK 103 millioner, noe som påvirker bokført egenkapital negativt. Se også note 6.

Produktutvikling

KONGSBERG investerer kontinuerlig i produktutvikling, både gjennom egenfinansierte og kundefinansierte programmer. Total egenfinansiert produktutvikling og -vedlikehold i 3. kvartal er NOK 218 millioner, hvorav NOK 33 millioner er balanseført. Se tabell i note 7.

De største balanseførte prosjektene er knyttet til utvikling av digital plattform (Kognifai), JSM-missilet, våpenstasjoner, fjernstyrte kontrolltårn for flyplasser og innenfor de nye integrerte fartøysløsningene.

I tillegg kommer kundefinansiert utvikling, enten som en del av et leveranseprosjekt eller som et spesifisert utviklingsoppdrag. Totale kostnader til produktutvikling og -vedlikehold utgjør over tid om lag ti prosent av driftsinntektene.

Personalforhold

KONGSBERG har 6.761 medarbeidere ved utgangen av kvartalet, hvor om lag 34 prosent er ansatt i selskaper utenfor Norge. Antall ansatte er økt med 104 i kvartalet, blant annet knyttet til økt aktivitet i kundestøtte i KM og prosjektrelatert økning i KDA.

Antall ansatte per område

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet består av Kongsberg Digital (KDI), eiendomsvirksomhet, konsernfunksjoner og eliminerings mellom forretningsområdene.

Oppkjøp av Rolls-Royce Commercial Marine

6. juli 2018 inngikk KONGSBERG en avtale om kjøp av Rolls-Royce Commercial Marine (RRCM) fra Rolls-Royce Plc. Partene er enige om en verdi av Rolls-Royce Commercial Marine på GBP 500 millioner. Den endelige kjøpesummen vil være avhengig av Rolls-Royce Commercial Marines kontantbeholdning, gjeld og arbeidskapital på gjennomføringstidspunktet for transaksjonen.

Kjøpet av RRCM gjør KONGSBERG til en mer helhetlig leverandør til den maritime industri som de siste årene har opplevd krevende markedsforhold. Selv om det fortsatt er usikkerhet forventer KONGSBERG at markedet står overfor vekst hvor teknologi og innovasjon vil være sentrale drivere.

RRCM er en teknologivirksomhet innenfor maritime operasjoner som leverer utstyr og vedlikeholdstjenester til de fleste segmenter innen offshore- og handelsfartøyer. Selskapets største produktgruppe er fremdriftssystemer, hvor RRCM blant annet er ansett som den ledende leverandøren til offshorefartøyer. RRCM leverer også dekkststyr, stabiliseringssystemer, skipsdesign, elektro, automasjon og kontroll samt at selskapet også investerer i fremtidens digitale teknologier, eksempelvis innen autonome fartøyer. RRCM har ca. 3.600 ansatte fordelt på 34 land, hvor av ca. 700 er serviceingeniører fordelt på 30 lokasjoner. Om lag 42% er ansatt i Norge.

KONGSBERG og Rolls-Royce Commercial Marine har i stor grad komplementære produkter, løsninger og kompetanse og kjøpet er i tråd med KONGSBERGs ambisjon om å vokse som en verdensledende teknologileverandør. Kjøpet vil styrke KONGSBERGs strategiske posisjon hos rederier, verft, og øvrige kunder og partnere.

Under er en oppsummering av finansielle nøkkeltall for KONGSBERG, RRCM og pro-forma for det kombinerte selskapet for 2017.

NOK millioner	KONGSBERG	RRCM	Justeringer	Pro-forma KONGSBERG
Driftsinntekter fra eksterne kunder	14.490	8.744	-	23.234
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	1.279	(410)	52	920
Driftsresultat (EBIT)	772	(659)	(87)	26
Årsresultat	559	(579)	(189)	(209)

Endelig gjennomføring av transaksjonen krever godkjenning fra konkurransemyndighetene i flere land, en prosess man forventer å ferdigstille i løpet av 1. kvartal eller tidlig i 2. kvartal 2019. I forkant av dette vil KONGSBERG sikre nødvendig finansiering av kjøpet gjennom den annonserte fortrinnsrettsemisjonen på om lag NOK 5 milliarder og ved å utstede én eller flere obligasjoner på totalt opp til NOK 2 milliarder. Stortinget godkjente 9. oktober 2018 at staten, representert ved Nærings- og fiskeridepartementet, deltar i den varslede fortrinnsrettsemisjonen med statens pro rata andel (50,001 prosent), forutsatt at emisjonsvilkårene er akseptable og markedsmessige samt at det ikke fremkommer ny vesentlig informasjon frem mot generalforsamlingen hvor det skal tas stilling til kapitalforhøyelsen. De øvrige eierandelene av fortrinnsrettsemisjonen (50 prosent) er garantert tegnet av et syndikat bestående av DNB Markets og Danske Bank A/S (30,1 prosent) og større forhåndstegnede aksjonærer (19,9 prosent). Aksjonærer som pr. 6. juli 2018 representerte 21,99 prosent av aksjene har forpliktet seg til å stemme for emisjonen i Kongsberg Gruppens generalforsamling. Sammen med staten representerer disse aksjonærene pr. 6 juli 2018 71,99 prosent av aksjene i selskapet.

KONGSBERG MARITIME

Resultat

Driftsinntektene i 3. kvartal ble NOK 1.798 millioner, som er ca. en prosent lavere enn samme kvartal i fjor. Omsetningen er noe høyere innen subsea-området mens den er noe lavere for leveranser mot nybyggingsmarkedet for tradisjonelle fartøy. Aktiviteten i ettermarkedet holder seg på et godt nivå. KM er eksponert mot de fleste fartøyssegmentene. Den diversifiserte eksponeringen gir robusthet for forretningsområdet.

EBITDA i kvartalet er NOK 205 millioner (NOK 161 millioner), tilsvarende en EBITDA-margin på 11,4 prosent (8,9 prosent). Marginen i kvartalet er påvirket av lavere utviklingskostnader som følge av lavere utviklingsaktivitet i sommermånedene. EBITDA i 3. kvartal 2018 inkluderer NOK 25 millioner i kostnader relatert til integrasjon i forbindelse med det pågående oppkjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine. Marginene i KM varierer, til dels betydelig mellom kvartalene, hovedsakelig som følge av hvilke leveranseprosjekter som er de dominerende. Enkelte markeder er fortsatt utfordrende, men tilpasninger har gjort KM mer robust, og bedre tilpasset dagens markedsbilde.

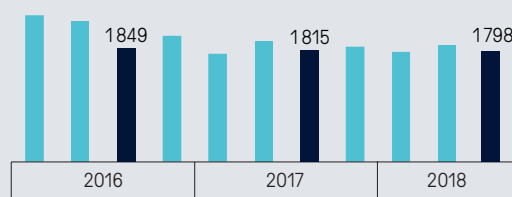
Driftsinntektene akkumulert per 3. kvartal er NOK 5.504 millioner, 0,9 prosent lavere enn samme periode i fjor. Nedgangen innen tradisjonelle fartøysleveranser veies i stor grad opp av økning i de andre områdene i KM. EBITDA-marginen er 8,2 prosent, sammenlignet med 6,5 prosent i fjor.

NØKKELTALL

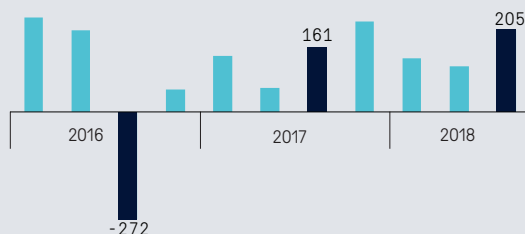
NOK millioner	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
Driftsinntekter	1 798	1 815	5 504	5 552	7 429
EBITDA	205	161	454	361	589
EBITDA %	11,4	8,9	8,2	6,5	7,9
Ordreinnfang	3 024	1 670	7 031	5 643	7 336

NOK millioner	30.9	30.6	31.12
	2018	2018	2017
Ordrereserve	5 975	4 919	4 820
Antall ansatte	3 742	3 666	3 819

Driftsinntekter

EBITDA

Marked og ordre

Ordreinnngangen i 3. kvartal var NOK 3.024 millioner, som gir en book/bill på 1,68. Akkumulert ordreinnngang per 3. kvartal er NOK 7.031 millioner (NOK 5.643 millioner), tilsvarende en book/bill på 1,28. Alle divisjonene i KM har økt ordreinnngang sammenliknet med fjoråret. Samlet for divisjonene som leverer til nybyggingsmarkedet (Vessel Systems og Solutions) er økningen per 3. kvartal 2018 på over 30 prosent. KM har en ordresreserve på NOK 5.975 millioner (NOK 4.908 millioner) ved utgangen av 3. kvartal.

Ordreinnngangen fra tradisjonelle handelsflåtefartøy har vært god så langt i 2018 sammenliknet med 2017. Dette er spesielt drevet av ordreinnngang fra tørrlast og tank-markedet. LNG har også bidratt sterkt til god ordreinnngang. Tradisjonell offshore som supply og drilling er fortsatt svakt, men ordreinnngangen har utviklet seg positivt for både offshore produksjonsfartøy og konstruksjonsfartøyer, sammenliknet med 2017.

Solutions-området, hvor KM leverer større integrerte løsninger, har hatt god ordreinnngang i 3. kvartal. Ordreinnngangen er primært drevet av tre større ordre:

- Kontrakt på USD 18 millioner for leveranser til en halvt nedsenkbar borerigg som skal bygges på Keppel Offshore & Marine for Awilco Drilling.
- Kontrakt på over NOK 400 millioner for leveranser til ni roll-on-roll-off fartøy som skal bygges av Nanjing Jinling Shipyard for Grimaldi Group.
- Kontrakt på USD 13 millioner for leveranser til et tungløft kranfartøy som skal bygges på China Merchant Heavy Industries for Offshore Heavy Transport.

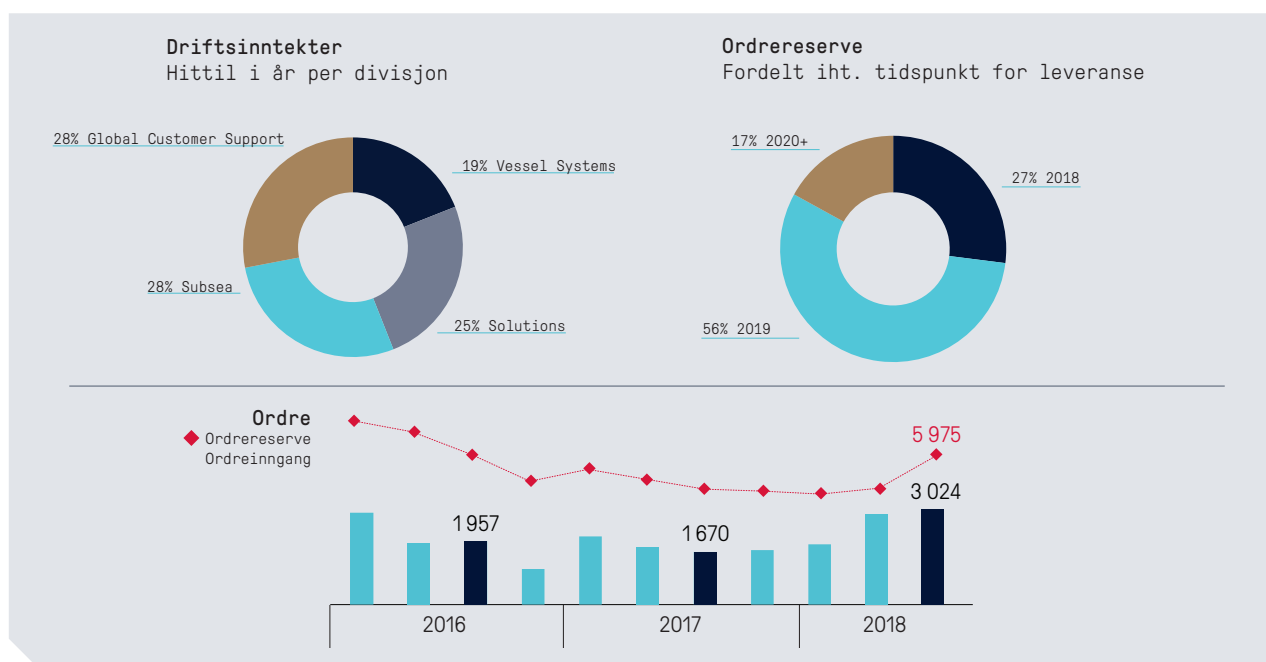
Den sterke ordreinnngangen i kvartalet bekrefter at KM har etablert seg som en leverandør av større integrerte fartøyløsninger.

Subsea-området har også god ordreinnngang i kvartalet og hittil i år, hovedsakelig knyttet til områdene hydrografi, fiskeri og marin robotikk (autonome undervannsfarkoster – AUV).

Global customer support har fortsatt høy kapasitetsutnyttelse. Dette er en viktig bidragsyter til marginforbedringen i KM både i 3. kvartal og gjennom årets tre første kvartaler samlet sett.

KM er eksponert mot flere markeder. Det tradisjonelle offshoremarkedet, som blant annet inkluderer drilling og offshore supply, har vært svakt de siste årene og ordreinnngangen fra disse markedene har derfor vært, og er fortsatt, meget lav. Samtidig er KM også eksponert mot flere markeder som har vist positiv utvikling. Eksempler på dette er fiskeri, forskning, marin robotikk og passasjerferger. Nye regulatoriske krav for utslipp fra fartøyer, i tillegg til blant annet attraktive nybyggingspriser på verftene, gir også en positiv utvikling knyttet til bygging av moderne lavutslipps- og energieffektive løsninger innenfor flere fartøyssegmenter. Den gode ordreinnngangen og lønnsomhetsforbedringen så langt i 2018 bekrefter at KM er i stand til å tilpasse seg endrede markedsforhold. Dette har skjedd både gjennom restruktureringer og gjennom målrettede satsinger i form av utvidede leveranseomfang og konsepter mot «nye» markeder.

KMs inntekter fra ettermarkedet er ikke en del av forretningsområdets ordresreserve. KM har et godt etablert apparat som betjener blant annet over 18.000 fartøy med KM-utstyr, og ettermarkedsaktiviteten utgjør om lag en tredjedel av KMs omsetning.

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

Resultat

Driftsinntektene i 3. kvartal ble NOK 1.180 millioner, som er 7,9 prosent lavere enn samme kvartal i fjor. Reduksjonen er hovedsakelig drevet av redusert omsetning innen Protech Systems.

EBITDA i kvartalet er NOK 120 millioner (NOK 61 millioner), som gir en EBITDA-margin på 10,2 prosent (4,8 prosent). I tredje kvartal 2017 var KDA's EBITDA negativt påvirket av restruktureringskostnader med NOK 85 millioner knyttet til sammenslåingen av KDS og KPS. Inkludert i EBITDA er NOK 7 millioner i resultatandel fra Patria mot NOK 10 millioner i 3. kvartal i 2017.

Patrias driftsinntekter er EUR 93 millioner i kvartalet, 6,9 % høyere enn samme kvartal i fjor. Veksten er hovedsakelig i Systems-divisjonen og er relatert til Hamina-kontrakten som ble signert i januar. Kjøretøysvirksomheten har lavere aktivitet spesielt som følge av svak ordreinngang i år, noe som gjør at EBITDA marginen går ned dette kvartalet sammenlignet med i fjor. EBITDA i 3. kvartal er EUR 10 millioner mot EUR 11 millioner i samme kvartal i fjor. Se også note 5.

Driftsinntektene akkumulert per 3. kvartal er NOK 4.206 millioner, 9,5 prosent lavere enn samme periode i fjor. Spesielt første halvår 2017, var preget av meget høy aktivitet inn mot luftvernprogrammet KDA signerte med Raytheon i 2014. Dette er nå i avslutningsfasen og reduksjonen i driftsinntektene så langt i år skyldes hovedsakelig lavere aktivitet innenfor dette prosjektet. Det ble inngått to luftvernkontrakter høsten 2017 som fortsatt er i oppstartsfasen. EBITDA-marginen per 3. kvartal er 11,7 prosent (8,4 prosent).

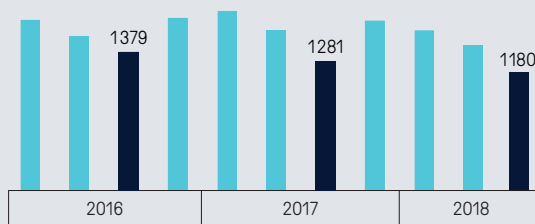
De store leveranse- og utviklingsprosjektene følger oppsatte planer.

NØKKELTALL

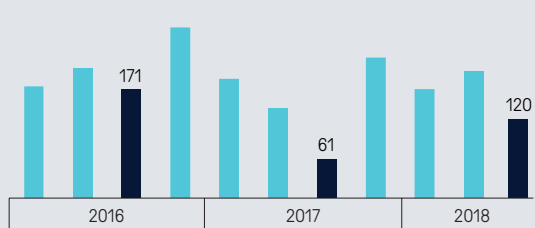
NOK millioner	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
Driftsinntekter	1 180	1 281	4 206	4 650	6 333
EBITDA	120	61	492	391	612
EBITDA %	10,2	4,8	11,7	8,4	9,7
Ordreinngang	1 272	648	5 115	2 208	5 376

NOK millioner	30.9	30.6	31.12
	2018	2018	2017
Ordrereserve	10 867	10 772	9 956
Antall ansatte	2 426	2 392	2 421

Driftsinntekter

EBITDA

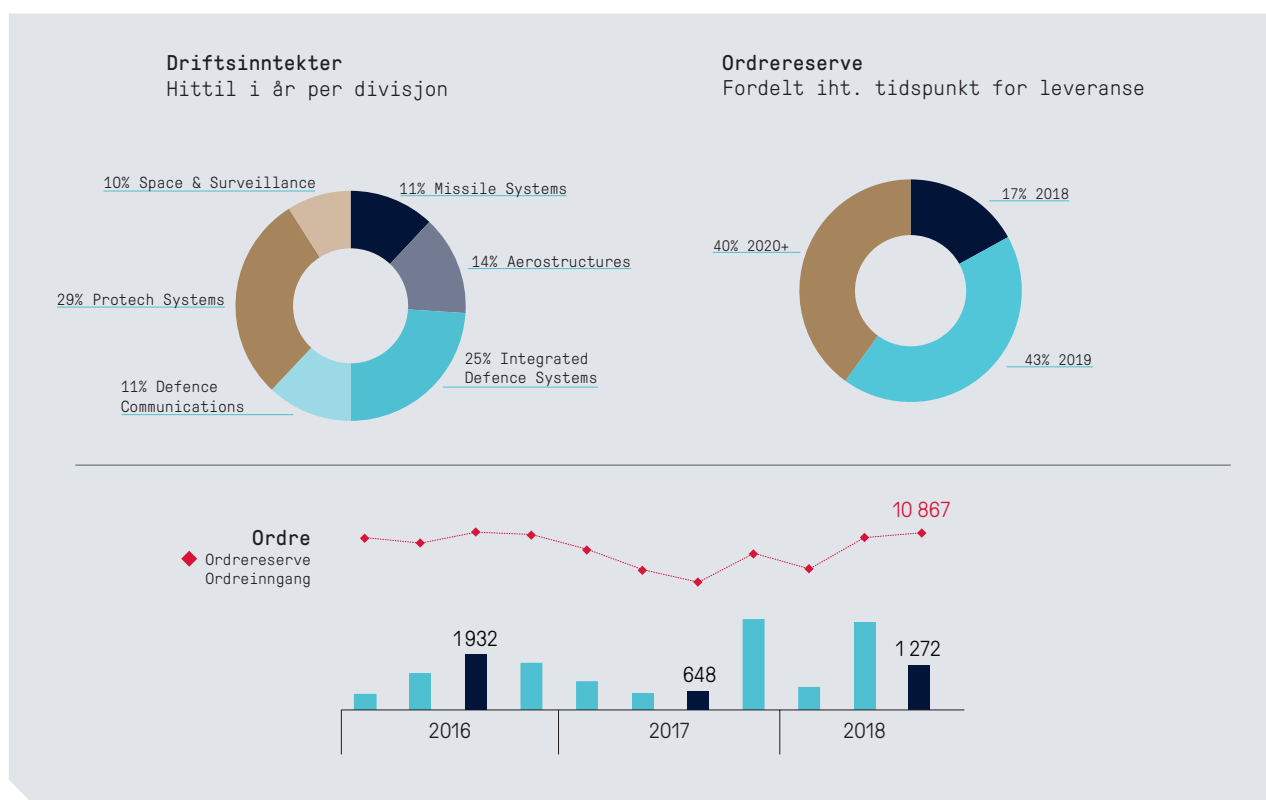
Marked og ordre

Ordreinnngangen i 3. kvartal var NOK 1.272 millioner (NOK 648 millioner), som gir en book/bill på 1,08. Akkumulert ordreinnngang per 3. kvartal er NOK 5.115 millioner (NOK 2.208 millioner), tilsvarende en book/bill på 1,22. KDA har en ordresreserve på NOK 10.867 millioner (NOK 8.476 millioner) ved utgangen av 3. kvartal som er det høyeste nivået siden 2016.

I september 2018 ble KDA valgt som leverandør til neste fase av CROWS-programmet. Dette skjedde i form av en rammekontrakt med en verdi opp mot USD 498 millioner over den neste fem-års perioden. Den første bestillingen, på USD 74 millioner, under rammen ble også signert i september. Dette er den tredje rammeavtalen siden US Army gjennom sitt CROWS-program første gang valgte KONGSBERGs Protector-system som sin prefererte fjernstyrte våpenstasjon i 2007. Siden da har KONGSBERG levert over 12.500 systemer til USA gjennom CROWS-avtalen som også har blitt benyttet for leveranser til US Navy, US Air-force og US Marine Corps. Dette gjør KONGSBERG til den desidert ledende aktøren på verdensbasis innen dette markedet.

KDA har en produktportefølje som er godt tilpasset fremtidige behov og forventet markedsutvikling. Det er stor internasjonal interesse både for KONGSBERGs missiler, luftvernssystemer, fjernstyrte våpenstasjoner, våpenstyringssystemer og andre kommando- /kontrollsystemer. Det er samtidig høy markedsaktivitet mot flere store programmer i blant annet Europa, USA, Asia og Australia. KONGSBERG er også Nordens største leverandør av utstyr og tjenester til romfartsindustrien, og aktiviteten innen dette segmentet er økende.

Forsvarsmarkedet er preget av relativt få, men store kontrakter. Som følge av dette er svingninger i ordreinnngangen å anse som normalt. KONGSBERG venter god ordreinnngang de nærmeste årene som følge av den sterke markedsposisjonen KDA har innen sine segmenter. Investeringsprosessen i forsvarsprogrammer tar ofte lang tid. Kundene for store forsvarssystemer er myndighetene i de aktuelle land. Disse kundene vurderer nasjonal sikkerhet og innenlands næringsutvikling som en vesentlig faktor, i tillegg til produktpris og -ytelse ved kjøp av forsvarsmateriell. Nasjonale budsjetter og politiske føringer vil derfor få en sterk innvirkning på om og når eventuell kontrakt kan inngås med KONGSBERG.

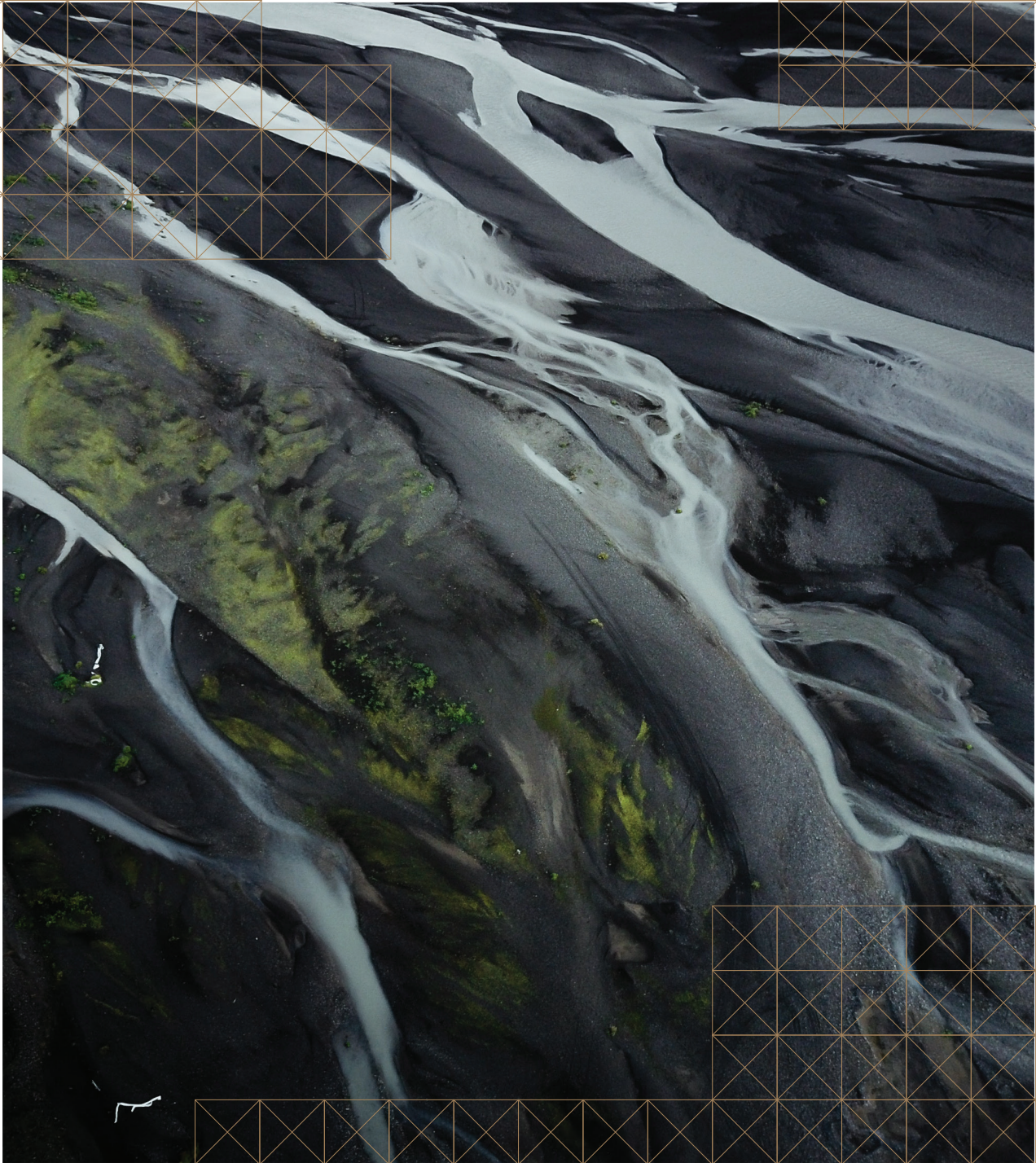

Som følge av den annonserte fortrinnsrettsemisjonen i forbindelse med kjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine vil konsernet ikke gi framoverskuende kommentarer i denne rapporten.

Kongsberg, 25. oktober 2018

Styret i Kongsberg Gruppen ASA

TALL & NOTER

Nøkkeltall per kvartal

KONGSBERG <i>NOK millioner</i>	2018				2017					2016				
	2018	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1	2016	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	10 233	3 154	3 525	3 554	14 490	3 757	3 279	3 733	3 721	15 845	3 952	3 428	4 125	4 340
EBITDA	874	347	241	286	1 279	459	274	207	339	1 217	334	(40)	515	408
EBITDA %	8,5	11,0	6,8	8,0	8,8	12,2	8,4	5,5	9,1	7,7	8,5	(1,2)	12,5	9,4
Ordreinnngang	12 715	4 477	5 299	2 939	13 430	5 015	2 429	2 535	3 451	14 319	3 012	4 067	3 491	3 749
Ordrereserve	17 602	17 602	16 419	14 814	15 629	15 629	14 298	15 308	16 672	16 914	16 914	17 858	18 069	18 718
EBIT	539	240	124	175	772	299	162	91	220	692	188	(162)	383	283
EBIT %	5,3	7,6	3,5	4,9	5,3	8,0	4,9	2,4	5,9	4,4	4,8	(4,7)	9,3	6,5

KONGSBERG MARITIME <i>NOK millioner</i>	2018				2017					2016				
	2018	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1	2016	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	5 504	1 798	1 910	1 796	7 429	1 877	1 815	1 969	1 768	8 597	2 059	1 849	2 294	2 395
EBITDA	454	205	115	134	589	228	161	60	140	226	55	(272)	206	237
EBITDA %	8,2	11,4	6,0	7,5	7,9	12,1	8,9	3,0	7,9	2,6	2,7	(14,7)	9,0	9,9
Ordreinnngang	7 031	3 024	2 107	1 900	7 336	1 693	1 670	1 813	2 160	7 940	1 156	1 957	1 943	2 884
Ordrereserve	5 975	5 975	4 919	4 740	4 820	4 820	4 908	5 197	5 519	5 137	5 137	5 952	6 666	7 002
EBIT	347	176	78	93	368	146	117	13	92	18	(1)	(319)	154	184
EBIT %	6,3	9,8	4,1	5,2	5,0	7,8	6,4	0,7	5,2	0,2	(0,0)	(17,3)	6,7	7,7

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE <i>NOK millioner</i>	2018				2017					2016				
	2018	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1	2016	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	4 206	1 180	1 441	1 585	6 333	1 683	1 281	1 591	1 778	6 316	1 711	1 379	1 534	1 692
EBITDA	492	120	200	172	612	221	61	142	188	820	269	171	204	176
EBITDA %	11,7	10,2	13,9	10,9	9,7	13,1	4,8	8,9	10,6	13,0	15,7	12,4	13,3	10,4
Ordreinnngang	5 115	1 272	3 045	798	5 376	3 168	648	559	1 001	5 426	1 632	1 932	1 276	586
Ordrereserve	10 867	10 867	10 772	9 170	9 956	9 956	8 476	9 115	10 150	10 910	10 910	11 055	10 491	10 756
EBIT	312	58	137	117	409	165	13	93	138	626	220	122	154	130
EBIT %	7,4	4,9	9,5	7,4	6,5	9,8	1,0	5,8	7,8	9,9	12,9	8,8	10,0	7,7

Fra 1. kvartal 2018 fordeles ikke lenger resultater fra interne leieinntekter i eiendomsvirksomheten tilbake til forretningsområdene. Historiske tall er omarbeidet i denne rapporten.

Sammendratt resultatregnskap

NOK millioner	Note	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
		2018	2017	2018	2017	
Driftsinntekter	4	3 154	3 279	10 223	10 733	14 490
Driftskostnader	7	(2 837)	(3 049)	(9 449)	(10 027)	(13 398)
Resultatandel felleskontrollerte ordninger og tilknyttede selskaper	6	30	44	90	114	187
EBITDA	4,12	347	274	874	820	1 279
Avskrivninger eiendom, anlegg og utstyr		(86)	(86)	(263)	(263)	(353)
Nedskrivninger eiendom, anlegg og utstyr		-	-	-	-	(40)
EBITA	4,12	261	188	611	557	886
Amortisering immatrielle eiendeler		(21)	(26)	(72)	(84)	(114)
EBIT	12	240	162	539	473	772
Netto finansposter	6	(45)	(34)	(86)	(85)	(118)
Resultat før skatt		195	128	453	388	654
Skattekostnad	10	(40)	(49)	(93)	(99)	(95)
Resultat etter skatt		155	79	360	289	559
Henførbart til :						
Aksjonærene i morselskapet		155	79	361	289	554
Ikke-kontrollerende interesser		-	-	(1)	-	5
Resultat pr. aksje / resultat pr. aksje, utvannet, i NOK		1,29	0,66	3,01	2,41	4,62

Sammendratt oppstilling over totalresultatet for perioden

NOK millioner	Note	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
		2018	2017	2018	2017	
Resultat etter skatt		155	79	360	289	559
Totalresultat for perioden:						
<i>Poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder:</i>						
Endring i virkelig verdi finansielle instrumenter						
- Kontantstrømsikringer (valutaterminer og rentebytteavtaler)	6	(70)	233	35	457	509
Skatteeffekt kontantstrømsikringer (valutaterminer og rentebytteavtaler)		16	(56)	(8)	(110)	(124)
Omregningsdifferanser og sikring av nettoinvestering, valuta		12	(155)	(142)	11	211
Sum poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder		(42)	22	(115)	358	596
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet:</i>						
Estimatavvik pensjoner		-	-	-	-	(76)
Skatt på poster som forblir på egenkapitalen		-	-	-	-	18
Sum poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet		-	-	-	-	(58)
Totalresultat for perioden		113	101	245	647	1 097

Sammendratt oppstilling over finansiell stilling

		30.9	30.6	31.12*
<i>NOK millioner</i>	<i>Note</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Eiendom, anlegg og utstyr		2 525	2 572	2 658
Immaterielle eiendeler	7	2 849	2 830	2 803
Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper	5	3 207	3 178	3 358
Andre langsiktige eiendeler		195	200	204
Sum anleggsmidler		8 776	8 780	9 023
Varelager	1,2	2 180	2 122	1 873
Kundefordringer	1,2	2 745	3 047	2 755
Kundekontrakter, eiendel	1,2	2 979	2 976	3 498
Andre omløpsmidler	1,2	533	530	571
Betalingsmidler		2 990	2 630	2 956
Sum omløpsmidler		11 427	11 305	11 653
Sum eiendeler		20 203	20 085	20 676
Innskutt egenkapital		982	982	982
Opptjent egenkapital		6 239	6 073	6 473
Virkelig verdi finansielle instrumenter		(97)	(44)	(124)
Ikke-kontrollerende interesser		40	40	34
Sum egenkapital		7 164	7 051	7 365
Langsiktige rentebærende lån	6	3 019	3 337	3 340
Andre langsiktige forpliktelser og avsetninger	3	2 026	2 035	2 080
Sum langsiktige forpliktelser og avsetninger		5 045	5 372	5 420
Kundekontrakter, gjeld	1,2	4 519	4 210	4 128
Kortsiktige rentebærende lån	5	307	-	-
Andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger	1,2	3 168	3 452	3 763
Sum kortsiktige forpliktelser og avsetninger		7 994	7 662	7 891
Sum egenkapital, forpliktelser og avsetninger		20 203	20 085	20 676
Egenkapitalandel (%)		35,5	35,1	35,6
Netto rentebærende gjeld		336	707	384

* I forbindelse med implementering av IFRS 15 fra 1.1.2018 er enkelte linjer i oppstilling over finansiell stilling per 31.12.2017 omarbeidet. Se note 2 "Nye standarder tatt i bruk fra og med 1.1.2018" for mer informasjon.

Sammendratt oppstilling over endring i egenkapital

	30.9.	30.6	31.12.
<i>NOK millioner</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Egenkapital IB	7 365	7 365	6 725
Totalresultat akkumulert	245	29	1 097
Utbytte	(450)	-	(450)
Egne aksjer	(3)	(84)	(2)
Utbytte ikke-kontrollerende interesser	(5)	-	(3)
Endring ikke-kontrollerende interesser	12	(3)	(2)
Egenkapital UB	7 164	7 307	7 365

Sammendratt kontantstrømoppstilling

NOK millioner	Note	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
		2018	2017	2018	2017	
Driftsresultat før renter, skatt, avskrivninger og amortiseringer		347	274	874	820	1 279
Endring i netto omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster		115	(470)	(9)	330	1 620
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		462	(196)	865	1 150	2 899
Kjøp/salg av eiendom, anlegg og utstyr		(43)	(44)	(153)	(223)	(328)
Netto betaling kjøp/salg av datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper		-	-	(10)	-	-
Netto betaling kjøp/salg av aksjer		-	-	-	(6)	(11)
Andre investeringsaktiviteter inkludert aktivert egenutvikling av immaterielle eiendeler		(38)	(47)	(96)	(148)	(189)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(81)	(91)	(259)	(377)	(528)
Netto endring rentebærende lån		(2)	(269)	(8)	(453)	(740)
Betalte renter		(18)	(25)	(64)	(82)	(110)
Netto utbetaling ved kjøp/salg av egne aksjer		-	-	(20)	(18)	(18)
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser		-	-	(5)	-	(3)
Utbytte betalt til aksjonærene i morselskapet		-	-	(450)	(450)	(450)
- herav utbytte egne aksjer		-	-	2	2	2
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(20)	(294)	(545)	(1 001)	(1 319)
Effekt av valutakursendringer på betalingsmidler		(1)	(37)	(27)	(21)	16
Netto endring betalingsmidler		360	(618)	34	(249)	1 068
Betalingsmidler IB		2 630	2 257	2 956	1 888	1 888
Betalingsmidler UB		2 990	1 639	2 990	1 639	2 956

Note 1 | Generell informasjon og prinsipper

Generell informasjon

Konsernregnskapet for 3. kvartal (delårsregnskapet) omfatter Kongsberg Gruppen ASA, dets datterselskaper og andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap som er inntatt etter egenkapitalmetoden.

Prinsipper

Delårsregnskapet er utarbeidet i samsvar med IAS 34 (Delårsrapportering), børsforskriftene og i henhold til tilleggskravene som fremkommer i Verdipapirhandelloven. Delårsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap, og bør leses i sammenheng med konsernregnskapet for 2017. Konsernregnskapet for 2017 ble utarbeidet i samsvar med regnskapslovens regler og internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er fastsatt av EU.

Konsernregnskapet for 2017 er tilgjengelig på www.kongsberg.com. Nye standarder tatt i bruk i 2018 er omtalt i denne rapportens note 2.

Delårsregnskapet er ikke revidert.

Note 2 | Nye standarder tatt i bruk fra og med 1.1.2018

KONGSBERG har implementert to nye regnskapsstandarder med virkning fra 1.1.2018; IFRS 9 Finansielle Instrumenter og IFRS 15 Inntekt fra Kundekontrakter. Disse regnskapsstandardene er lagt til grunn ved utarbeidelse av delårsregnskapet fra og med 1.kvartal 2018. Implementeringen av de nye standardene har ikke hatt vesentlig effekt på resultatregnskapet eller egenkapitalen for 2017.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser, samt sikringsbokføring. Standarden erstatter IAS 39. Implementeringen av IFRS 9 har ikke medført vesentlige endringer i forhold til hvordan konsernet tidligere har rapportert etter IAS 39.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Etter IFRS 15 skal inntekt regnskapsføres når kunden oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og introduserer en fem stegs modell for å vurdere tidfesting av inntekten. Dette inkluderer blant annet vurdering av om kontrakter skal deles i flere leveranseforpliktelser, allokering av pris til leveranseforpliktelsene og om inntekt skal regnskapsføres under produksjonen av leveranseforpliktelsen eller ved levering. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. KONGSBERG har gjort omfattende vurderinger av kontrakter med kunder for hvordan standarden påvirker konsernregnskapet og har konkludert med følgende:

- Konsernet brukte i stor utstrekning løpende avregning som metode for inntektsføring av kundekontrakter etter IAS 11, og i all hovedsak brukes påløpte kostnader målt mot forventet totalkostnad som fremdriftsmål. KONGSBERG har opprettholdt denne praksisen ved gjennomført implementering av IFRS 15 per 1.1.2018.
- Kundekontrakter som gjelder levering av flere tilnærmet like enheter (serieleveranse) skal etter IFRS 15 vurderes som én leveranseforpliktelse. Konsernet har enkelte slike kundekontrakter som i 2017 ble vurdert som separate leveranser og inntektsført ved levering etter IAS 18. Endringen har ingen vesentlig betydning for kontrakter levert i 2017, men vil kunne påvirke inntektsføring av kundekontrakter med serieleveranser i fremtiden.

- IFRS 15 inneholder flere detaljbestemmelser enn IAS 11 og IAS 18. Dette gjelder blant annet innregning av variable vederlag, anbudskostnader, «waste cost», finansieringselementer i kontrakter og kostnader for å oppfylle kontrakter. Disse bestemmelsene påvirker KONGSBERG i liten grad.
- Standarden inneholder nye krav til noteopplysninger som vil bli implementert i årsregnskapet for 2018.

I forbindelse med implementeringen av IFRS 15 har vi også foretatt en gjennomgang av praktisering av prinsipper i segmentene. Vi har vurdert våre definisjoner av de enkelte regnskapslinjene i arbeidskapitalen (se definisjon i note 12), og har gjort reklassifiseringer som har påvirket «Varelager», «Kundefordringer», «Kundekontrakter, eiendel», «Andre omløpsmidler», «Kundekontrakter, gjeld» og «Andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger», men ikke arbeidskapitalen totalt sett. Effekten av endringene er vist nedenfor.

Effekter på balansen 31.12.2017

	RAPPORTERT	ENDRING	OMARBEIDET	KOMMENTAR
	31.12.2017	Økning/ (reduksjon)	31.12.2017	
Varelager	2 961	(2 088)	1 873	a)
Kundefordringer	2 117	638	2 755	b)
Kundekontrakter, eiendel	2 018	1 480	3 498	c)
Andre omløpsmidler	768	(197)	571	d)
Sum reduksjon eiendeler		(167)		
Kundekontrakter, gjeld	3 388	740	4 128	e)
Andre kortsiktige forpliktelser og avsetninger	4 670	(907)	3 763	f)
Sum reduksjon gjeld		(167)		

a) Varelager

KONGSBERG har frem til 1.1.2018 klassifisert varer som er kjøpt inn til spesifikke kundekontrakter samt deler av prosjekter under utførelse som varelager. I forbindelse med implementeringen av IFRS 15 er denne delen av varelageret reklassifisert til «Kundekontrakter, eiendel» og «Kundekontrakter, forpliktelse»

Fra og med 1.1.2018 er KONGSBERGs definisjon på varelager: «Beholdninger av råvarer, varer i arbeid og ferdigvarer som ikke er knyttet til spesifikke kundekontrakter.»

b) Kundefordringer

Kundefordringer knyttet til langsiktige tilvirkningskontrakter har frem til 1.1.2018 blitt bokført netto mot bokførte forskudd innenfor samme kontrakt. Fra og med 1.1.2018 er kundefordringer rapportert til verdien av fakturerte utestående beløp nedjustert for avsetninger til tap. Ved omarbeiding av sammenligningstallene er reklassifisering gjennomført med motpost «Kundekontrakter, forpliktelse».

c) Kundekontrakter, eiendel

KONGSBERG har på denne linjen samlet alle eiendelsposter tilknyttet kundekontrakter med unntak av kundefordringer. Dette innebærer opptjent ikke fakturert inntekt, forskudd til underleverandører, varer innkjøpt eller allokert til inngåtte kundekontrakter, men som ikke er bearbeidet og ikke har skapt fremdrift i prosjektet, og varer i arbeid på prosjekter som inntektsføres ved levering. Ved rapportering frem til 1.1.2018 ble balanseelementer tilknyttet langsiktige tilvirkningskontrakter rapportert på egen linje som «Anleggskontrakter under utførelse, eiendel», mens eiendeler tilknyttet salg som ble inntektsført ved levering ble klassifisert som «Varelager» og «Andre kortsiktige fordringer».

d) Andre omløpsmidler

Forskudd til leverandører i forbindelse med kundekontrakter og periodisering av inntekt i forbindelse med kundekontrakter er reklassifisert til balanselinjen «Kundekontrakter, eiendel» ved omarbeiding av sammenligningstallene for 2017.

e) Kundekontrakter, forpliktelse

Alle gjeldsposter tilknyttet kundekontrakter er samlet på denne linjen med unntak av leverandørgjeld. På samme måte som på eiendelssiden presenteres balansepostene for kundekontrakter som inntektsføres etter framdrift sammen med de som inntektsføres ved levering. Inntekts- og kostnadsperiodiseringer tilknyttet kundekontrakter som inntektsføres ved leveranse er ved omarbeiding av sammenligningstallene for 2017 reklassifisert fra «Annen kortsiktig gjeld».

f) Annen kortsiktig gjeld

Se forklaring på reklassifisering under punkt e) ovenfor.

Note 3 | Estimer

Utarbeidelse av delårsregnskapet innebærer bruk av vurderinger, estimater og forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Faktiske resultater kan avvike fra disse estimatene. De vesentligste vurderingene ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper og de viktigste kildene til usikkerhet, er de samme som ved utarbeidelsen av konsernregnskapet for 2017.

Note 4 | Segmentinformasjon

	DRIFTSINNEKTER					EBITDA					EBIT				
	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.			1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.			1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		
	2018	2017	2018	2017	2017	2018	2017	2018	2017	2017	2018	2017	2018	2017	2017
<i>NOK millioner</i>															
KM	1 798	1 815	5 504	5 552	7 429	205	161	454	361	589	176	117	347	222	368
KDA	1 180	1 281	4 206	4 650	6 333	120	61	492	391	612	58	13	312	244	409
Øvrig	176	183	523	531	728	22	52	(72)	68	78	6	32	(120)	7	(5)
KONSERN	3 154	3 279	10 233	10 733	14 490	347	274	874	820	1 279	240	162	539	473	772

Øvrig virksomhet består av Kongsberg Digital (KDI), eiendomsvirksomhet, konsernfunksjoner og eliminerings mellom forretningsområdene. Fra 1. kvartal 2018 fordeles ikke lenger resultater fra interne leieinntekter i eiendomsvirksomheten tilbake til forretningsområdene. Historiske tall er omarbeidet i denne rapporten.

Note 5 | Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Spesifikasjon av bevegelse på balanselinjen "Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper"
1.1. - 30.09.:

NOK millioner	Andel	Netto eiendel 1.1.18	Netto tilgang(+)/ avgang(-) i perioden	Mottatt utbytte i perioden	Resultatandel i perioden ¹⁾	Andre poster og utvidet resultat i perioden	Bokført andel 30.9.18
Patria Oyj	49,9 %	2 806	-	(81)	14	(93)	2 646
Kongsberg Satellite Services AS	50,0 %	388	-	(55)	82	-	415
Øvrige	-	164	(2)	(10)	(6)	-	146
Sum		3 358	(2)	(146)	90	(93)	3 207

¹⁾ Resultatandel er inntatt etter skattekostnad og amortisering av merverdier.

Bro mellom EBITDA og KONGSBERGs andel av Patria sitt resultat etter skatt:

Millioner	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		1.1. - 31.12	
	2018		2018		2017	
	EUR	NOK	EUR	NOK	EUR	NOK
EBITDA	10		26		55	
Finansposter, skatt, avskrivning og amortisering	(5)		(14)		(25)	
Resultat etter skatt	5		12		30	
KONGSBERGs andel (49,9 %) ¹⁾		18		46		121
Amortisering av merverdier etter skatt		(11)		(32)		(46)
Resultatandel innregnet i KDA		7		14		75

¹⁾ Andel av Patrias resultat etter skatt og justering for minoritetsinteresser.

Note 6 | Finansielle instrumenter

Lån og lånerammer

Obligasjonslånet KOG07 pålydende NOK 250 millioner, samt tilknyttede rentebytteavtaler til en virkelig verdi på NOK 4 millioner, er i tredje kvartal reklassifisert fra langsiktig gjeld til kortsiktig gjeld. Lånet har en fast rente på 4,8 prosent og forfaller 11.09.2019. Tilknyttede rentebytteavtaler (fast til flytende) forfaller samtidig med lånet. Konsernet har utover dette reklassifisert andre rentebærende lån pålydende NOK 53 millioner til kortsiktig gjeld.

Langsiktige lån:

Beløp NOK millioner	Forfall	Nominell rente	30.9.2018	31.12.2017
			Verdi ¹⁾	Verdi ¹⁾
Obligasjonslån KOG07 - fast rente ³⁾	11.9.19	4,80 %	-	250
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente	2.6.21	2,28 %	1 000	1 000
Obligasjonslån KOG09 - fast rente	2.6.26	3,20 %	1 000	1 000
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente	5.3.20	1,94 %	550	550
Obligasjonslån KOG11 - fast rente	5.12.23	2,90 %	450	450
Andre langsiktige lån ²⁾			19	80
Rentebytteavtaler ³⁾			-	10
Sum langsiktige lån			3 019	3 340
Syndikert lånefasilitet (ubenyttet låneramme)	15.3.22		2 300	2 300
Kassekreditt (ubenyttet)			500	500

¹⁾ Verdi er lik nominell verdi. For langsiktige lån er balanseført verdi lik nominell verdi.

²⁾ "Andre langsiktige lån" er mindre låneopptak i enkelte av konsernets datterselskaper i lokale banker.

³⁾ Obligasjonslån KOG07, pålydende NOK 250 millioner med forfall 11.09.2019 samt tilknyttede rentebytteavtaler (verdi NOK 4 millioner) er reklassifisert til kortsiktig gjeld per 30.09.2018.

Valutaterminer og rentebytteavtaler

Virkelig verdi på beholdninger klassifisert som kontantstrømsikringer er økt med NOK 35 millioner²⁾ før skatt i perioden 1.1. - 30.09.2018. Herav utgjør endring i virkelig verdi av urealiserte valutaterminer en reduksjon på NOK 83 millioner i samme periode. Spotkursene ved kvartalsslutt var USD/NOK 8,18 og EUR/NOK 9,47.

Valutaterminer klassifisert som kontantstrømsikringer:

NOK millioner (før skatt)	Forfaller i 2018		Forfaller i 2019 eller senere		Totalt		
	Verdi basert på avtalte kurser	Virkelig verdi pr 30.09.18 ¹⁾	Verdi basert på avtalte kurser	Virkelig verdi pr 30.09.18 ¹⁾	Verdi basert på avtalte kurser	Endring i virkelig verdi fra 31.12.17	Virkelig verdi pr 30.09.18 ¹⁾
EUR	(584)	(20)	(1)	-	(585)	(15)	(20)
USD	2 098	61	29	(2)	2 127	49	59
Øvrige ³⁾	(24)	-	(5 444)	(96)	(5 468)	(117)	(96)
Sum	1490	41	(5 416)	(98)	(3 926)	(83)	(57)
Rullerte valutaterminer	-	(10)	-	(36)	-	76	(46)
Totalt	1 490	31	(5 416)	(134)	(3 926)	(7) ²⁾	(103)

¹⁾ Virkelig verdi er forskjellen mellom spotkurs 30.09.2018 og kurs på avtalte valutaterminer.

²⁾ Differansen mellom disse to tallene, NOK 42 millioner, skyldes endring i virkelig verdi på basisswaper og rentebytteavtaler.

³⁾ Kjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine (GBP 500 millioner) er sikret gjennom en "Deal Contingency Forward" (betinget valutasisikring uten risiko for KONGSBERG).

Note 7 | Egenfinansiert utvikling

Egenfinansiert produktvedlikehold, forskning og utvikling ført over resultatet i perioden:

NOK millioner	1.7 - 30.9		1.1 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
Produktvedlikehold	57	54	194	207	272
Forskning- og utviklingskostnader	128	150	490	476	663
Totalt	185	204	684	683	935

Egenfinansiert utvikling ført på balansen i perioden:

NOK millioner	1.7 - 30.9		1.7 - 30.9		2017
	2018	2017	2018	2017	
Tilgang egenfinansiert utvikling	33	45	87	145	187

Både for kvartalet og halvåret er det digital plattform (Kognifai) i KDI som har høyest andel av tilgangen i tabellen ovenfor.

De største balanseførte prosjektene er knyttet til utvikling av digital plattform (Kognifai), JSM, våpenstasjoner, herunder MCT-30, og fjernstyrte kontrolltårn for flyplasser.

Note 8 | Nærstående parter

Styret er ikke kjent med at det i 3. kvartal i tilknytning til nærstående parter har vært endringer eller transaksjoner som på vesentlig måte påvirker konsernets finansielle stilling eller resultatet for perioden.

Note 9 | Sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer

Konsernets behandling av ulike risikoer er beskrevet i årsrapporten for 2017. Det er i løpet av kvartalet ikke avdekket nye vesentlige risiko- og usikkerhetsfaktorer.

Note 10 | Skattekostnad

Effektiv skattesats per 3. kvartal er beregnet til 20,5 prosent. Den effektive skattesatsen er påvirket av at resultatandeler fra tilknyttede selskaper er innregnet etter skatt.

Note 11 | Oppkjøp av Rolls-Royce Commercial Marine

6. juli 2018 inngikk KONGSBERG en avtale om kjøp av Rolls-Royce Commercial Marine (RRCM) fra Rolls-Royce Plc. Partene er enige om en verdi av Rolls-Royce Commercial Marine på GBP 500 millioner. Den endelige kjøpesummen vil være avhengig av Rolls-Royce Commercial Marines kontantbeholdning, gjeld og arbeidskapital på gjennomføringstidspunktet for transaksjonen. Se side 9 for ytterligere informasjon.

Note 12 | Definisjoner

KONGSBERG benytter begreper i konsernregnskapet som ikke er forankret i regnskapsstandarder etter IFRS. Nedenfor følger våre definisjoner og forklaringer til disse begrepene.

EBITDA/EBITA/EBIT anses av KONGSBERG å være normale begreper i regnskapssammenheng, men som IFRS ikke behandler i sine regnskapsstandarder. EBITDA er en forkortelse for «Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortisation» (resultat før finansposter, skatt, avskrivning og amortisering). KONGSBERG benytter EBITDA i resultatregnskapet som summeringslinje for andre regnskapslinjer. Disse regnskapslinjene er definert i våre regnskapsprinsipper, som er en del av årsregnskapet for 2017. Tilsvarende gjelder for EBITA og EBIT.

Netto rentebærende gjeld er nettobeløpet av regnskapslinjene «Betalingsmidler», «Langsiktige rentebærende lån» og «Kortsiktige rentebærende lån».

Restruktureringskostnader defineres av KONGSBERG som lønn og arbeidsgiveravgift ved avslutning av ansettelsesforhold (som etterlønn og gavepensjon) i forbindelse med nedbemanning. I tillegg kommer husleie og relaterte kostnader eller eventuelle engangsbetalinger ved avslutning av leieavtaler før leieavtalens utløp for arealer som fraflyttes, og enkelte andre kostnader relatert til restruktureringsprosessene.

Return on Average Capital Employed (ROACE) defineres som 12 måneders rullerende EBIT dividert på 12 måneders gjennomsnitt av bokført egenkapital og netto rentebærende gjeld.

Arbeidskapital defineres som omløpsmidler fratrukket betalingsmidler, ikke-rentebærende kortsiktig gjeld (unntatt betalbar skatt) og finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi.

Book/bill er ordreinngang dividert på driftsinntekter.

KONGSBERG

